

Hållbarhetsarbetet i Robertsfors kommun 2024

En inventering av kommunens arbete för
ekologisk hållbarhet

Rapportförfattare: Linus Lundström

Robertsfors kommun

Innehållsförteckning

Inledning	3
Definitioner.....	3
Robertsfors kommuns styrmodell.....	4
Metod och dataurval	5
Dokumentstudie av styrdokument	5
Intervjuer med sektorchefer	5
Uppföljande intervjuer med- och frågor till enhetschefer.....	6
Resultat.....	6
Robertsfors kommuns vision och värdegrund, strategi och övergripande mål	6
Från mål till verksamhet	7
Uppdrag 3.1.1 – Minskade klimatavtryck (målområde: Hållbara Robertsfors).....	7
Uppdrag 3.1.2 – Återbruk (målområde: Hållbara Robertsfors)	10
Uppdrag 3.2.1 – Attraktiva bostäder och boendemiljö (målområde: Attraktiva Robertsfors)	11
Uppdrag 3.2.2 – Kultur- och boendemiljöer (målområde: Attraktiva Robertsfors)	12
Uppdrag 3.4.1 (målområde: God ekonomi).....	13
Uppdrag – förstudie biogasprojekt	13
Verksamheter och aktiviteter	14
Badhuset och fritidsgården i Robertsfors	14
Bruksam.....	15
Sociala sektorn	16
Avfall	16
Resor	17
Investeringar	17
Avslutning	17
Referenslista	19

Inledning

I en tid där globala utmaningar som klimatförändringar och resursbrist kräver omedelbara och hållbara åtgärder, står organisationen inför en betydande resa i att utvärdera och stärka sitt engagemang för hållbarhet. För att genomföra en resa behöver ett avstamp - vi behöver förstå var vi befinner oss idag. Med målsättningen att utveckla en handlingsplan för att minska kommunens klimatavtryck förelåg behovet av att veta utifrån vilket läge en sådan handlingsplan skulle arbeta. Den här rapporten är en ansats att utforska ett sådant nuläge. Här presenteras det kontemporära hållbarhetsarbete i Robertsfors kommun.

Syftet med rapporten är att kartlägga aktuella åtgärder och arbetssätt för att skapa ett underlag som handlingsplanen kan ta avstamp i. Genom att granska och reflektera över vårt nuvarande hållbarhetsarbete kan vi bättre förstå våra styrkor, adressera eventuella svagheter och forma en tydligare och mer effektiv väg framåt mot en mer hållbar och ansvarsfull verksamhet.

Den största utmaningen med att skriva den här rapporten var att arbetet inte fanns samlat eller lättillgängligt. När jag skriver den här inledningen vet jag fortfarande inte om jag fått med allt hållbarhetsarbete som sker i kommunen - och det i sig är en fingervisning om behovet av både samordning, och en konkret handlingsplan runt dessa frågor i kommunen.

Inventeringen i sig förhåller sig neutral till det arbete som görs idag, och lämnar inga konkreta förslag på åtgärder - det arbetet ska göras under den kommande processen – resan – med handlingsplanen. Däremot kommer jag i avslutningen föreslå några förhållningssätt och förutsättningar som syftar till att möjliggöra en högre ambitionsnivå i det kommunala hållbarhetsarbetet i Robertsfors kommun än vad som realiserats idag.

Definitioner

Klimatavtryck: summan av påverkan på klimatet av en aktivitet eller produkt;
Resursanvändning vid produktion, resursanvändning vid användande + utsläpp av aktivitet eller produkt.

Agenda 2030 (och de globala hållbarhetsmålen): Globala mål som antogs av en stor del av världens länder 2015. 17 mål ska bidra till en socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar utveckling och vara uppnådda till år 2030 i världens alla länder (fn.se, 2024).

Koldioxidbudget: plan för den mängd koldioxidutsläpp som det finns utrymme för om den globala temperaturhöjningen ska hållas under en viss nivå. Kan upprättas på olika nivåer, exempelvis ett land, en region eller en kommun (isof.se, 2024)

Tre dimensioner på hållbar utveckling: Hållbar utveckling sker i tre dimensioner som är ömsesidigt beroende av varandra; social-, ekonomisk- och ekologisk dimension (Plan och budget 2023-2025, 2023, s 6). Den här rapporten behandlar främst ekologisk hållbarhet.

Robertsfors kommuns styrmodell

Robertsfors kommuns vision och värdegrund skall bära kommunens samlade arbete och beslutas av kommunfullmäktige. Kommunfullmäktige är högsta beslutande organ och fastslår årligen övergripande målområden och strategiska mål för kommunens utveckling och verksamheter, ekonomiska ramar och skattesatser, internkontroll, reglementen för kommunens nämnder, och andra beslut av strategisk- och kommunövergripande samt kommunkoncernperspektiv. Robertsfors kommuns mål och aktiviteter ska knyta an mot de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030.

I dokumentet Plan- och budget 2023-2025 sätter kommunfullmäktige målområden och ramar för kommunstyrelsen att följa. Robertsfors kommun arbetar utifrån tre målområden : Hållbara Robertsfors, Attraktiva Robertsfors samt Möjligheternas Robertsfors, och två strategimål: God ekonomi och attraktiv arbetsplats.

Kommunstyrelsens tar därefter fram en övergripande verksamhetsplan med uppdrag till sektorer och stabsfunktioner knutna till varje mål; alla uppdrag tilldelas en processägare som har huvudansvar för dess genomförande. Varje sektor utvecklar sedan en egen verksamhetsplan för sin respektive verksamhet, där utförande och uppföljningsindikationer på de uppdrag som ålagts den sektorn planeras för. Slutligen

skrivs i förekommande fall handlingsplaner för vissa uppdrag och kommunala verksamheter.

Metod och dataurval

För att få en god förståelse för det aktuella och pågående hållbarhetsarbetet i Robertsfors kommun har en flerdelad metod använd; dokumentstudier, intervjuer och statusförfrågningar. Genom att kombinera dessa metoder och dataurval har ambitionen varit att skapa en bred och djupgående bild av organisationens beslutade hållbarhetsarbete och status på utförandet av det; från politisk vision till praktisk implementering.

Ett flertal uppdrag som getts förvaltningen har ingen direkt bäring för kommunens arbete för att minska klimatpåverkan och utelämnas därför helt.

Dokumentstudie av styrdokument

Ett flertal av de centrala styrdokumenterna kopplade till verksamhet i Robertsfors kommun har gått igenom och analyserats utifrån hur de relaterar till ekologiska hållbarhetsaspekter.

Kommunfullmäktiges Plan och budget 2023 – 2025 (PoB), Kommunstyrelsens verksamhetsplan 2024 (KSVP), verksamhetsplanerna för de respektive sektorerna för 2024, Umeåregionens avfallshanteringsplan, Investeringsbudget 2024 samt plan 2025–2026 (skattefinansierad samt affärsmässig) samt Resepolicy för Robertsfors kommun. Utöver dessa har kommunfullmäktiges breda inriktningsdokument Plan och budget 2024 – 2026 behandlats på samma vis. Detta för att nå insikter om kommunens övergripande mål, strategier och konkreta aktiviteter för ekologisk hållbarhet.

Intervjuer med sektorchefer

För att få en djupare förståelse för hur hållbarhetsmålen implementeras på sektornivå, har vi genomfört strukturerade intervjuer med sektorchefer. Dessa intervjuer fokuserade på sektorernas specifika hållbarhetsutmaningar, framsteg och behov.

Uppföljande intervjuer med- och frågor till enhetschefer

Vid behov har uppföljande intervjuer genomförts med enhetschefer. Detta för att ge en så heltäckande bild av implementeringen av hållbarhetsarbetet i Robertsfors kommun som möjligt. I förekommande fall har dessa intervjuer sedermera kompletterats med frågor per mejl, främst rörande status på specifika uppdrag.

Resultat

Likt styrmodellen så är resultaten på olika nivåer och går redovisa på olika sätt. Vald utgångspunkten i det här avsnittet är uppifrån kommunfullmäktige och ned till verksamheter. Aktiviteter och verksamheter som inte är direkt kopplade till styrmodellskedjan redovisas sist. Status på uppdrag och aktiviteter presenteras i samband med uppdragen, i den mån information varit tillgänglig.

Robertsfors kommuns vision och värdegrund, strategi och övergripande mål

Med kommunens vision som riktning och syfte och med stöd i kommunens värdegrund ska all verksamhet i Robertsfors kommunorganisation ske (PoB, 2023, s 6).

Vision: *Hållbar utveckling för 7500 invånare i Sveriges bästa kommun.*

Värdegrund: *Den nära kommunen med öppenhet mellan människor, idéer och platser.*

Plan- och budget 2023 – 2025 (2023, s 10) tar fasta på de tre perspektiven på hållbarhet och social hållbarhet sätter huvudmålet, att uppnås genom de två andra perspektiven.

Robertsfors kommun ska, utan att riskera miljön för dagens eller framtida generationer, skapa en god ekonomisk hållbarhet som i sin tur är medel för att skapa social hållbarhet som är målet.

Vidare fastslår PoB (2023, s 11) att ett klimattekniskt hållbarhetsperspektiv ska genomsyra verksamheten:

Kommunen ska inom hela sin verksamhet aktivt arbeta för att minska sina ekologiska avtryck och påverkan på miljön.

Dokumentet ger även tydliga direktiv rörande resurser kopplade till aktiviteter och hur målsättningar ska formulerat:

Mål och verksamhetsplan ska kopplas till resurser. Vid konflikt mellan mål och de ekonomiska resurserna är de ekonomiska resurserna överordnade målen, detta för att kommunen har ett ansvar att inte överföra kostnader till efterföljande generationers invånare och välfärdsutrymme. Vid eventuellt underskott ett år ska kommunen återställa underskottet inom följande tre år (2023, s 4).

Det innebär att ekonomiskt hänseende i det korta perspektivet ska ha prioritet vid konflikter mellan mål och ekonomiska resurser. En ytterligare kvantifieringen av det förhållningssättet är strategimålet att kommunen ”ska ha ett resultat motsvarande minst 2 procent av skatter, generella statsbidrag och kommunal utjämning” (ibid., s 11).

Från mål till verksamhet

Kommunstyrelsen fastslår ett antal uppdrag till verksamheterna. Nedan är de uppdrag som har direkt eller indirekt koppling till kommunens arbete med ekologisk hållbarhet. (KSVP, 2023, ss 7-8, 11-12, 17-18). I de fall där konkreta aktiviteter kopplas till ett uppdrag i berörd sektors verksamhetsplan är de medtagna. Slutligen beskrivs status för respektive uppdrag/verksamhet i den mån den har varit tillgänglig. Det är i huvudsak sektorerna Samhällsbyggnads och Tillväxt som har uppdrag och aktiviteter kopplade till ekologisk hållbarhet.

Uppdrag 3.1.1 – Minskade klimatavtryck (målområde: Hållbara Robertsfors)

Uppdragsbeskrivning

Att förvaltningen aktivt arbetar med att minska den kommunala organisationens klimatavtryck genom att ställa om till hållbara energilösningar för sina egna fastigheter och anläggningar, effektivisera sitt lokalanvändande samt minska koldioxidutsläppen från den

egna fordonsflottan. Uppdraget är långsiktigt löper över mandatperioder samt över verksamhets- och insatsområden. I hop med framtagande av handlingsplaner måste även incitament och möjligheter finnas med för att verksamheterna aktivt ska arbeta med att bli klimatsmartare i ett led att effektivisera sina verksamheter.

Processägare: Samhällsbyggnadsutskottet

Aktiviteter kopplade till uppdraget:

Verksamhetsplan Samhällsbyggnads 2024 (2023, s 3) fastslår aktivitet 1 – 7 nedan.

Handlingsplan Tillväxt 2024 (2023, s 7) anger mål 8 – 10.

1. Upprätta koldioxidbudget för sektor Samhällsbyggnad
2. Dokumenterad strategi och uppföljning för utvärdering av befintlig fordonsflotta, val av fordonstyp vid nyanskaffande.
3. Dokumenterad strategi och uppföljning för utvärdering av verksamhetens transportbehov med avseende på antal fordon och årliga körsträckor.
4. Följa upp val av transportsätt i verksamheten – operativt och i samband med utbildningar och tjänsteresor.
5. Arbetsprocesser och uppföljningsmetoder för att arbeta klimatsmart i matproduktionen - matsvinn och livsmedelsinköp
6. Utvärdera smarta sensorer och digital övervakning och styrning för att upprätthålla/förbättra kvalitet med minskade transportbehov (red anm: de smarta sensorerna ingår i uppdrag 3.4.1 nedan).
7. Kartlägga och sätta upp handlingsplan för hållbara energilösningar i det kommunala fastighetsbeståndet.
8. Inventering av kommunens ekologiska hållbarhetsarbete. (det här dokumentet).
9. Driva projektet Climate Action.
10. Utveckla handlingsplan för att minska kommunens utsläpp av växthusgaser.

Status

1. Ej påbörjat.

2. Finns ej dokumenterad strategi. Utvärdering pågår.¹ De två fordon som köptes in på fastighet under 2023 var elbilar.²
3. Finns ej dokumenterad strategi. Utvärdering pågår.³
4. Uppföljning och utvärdering har konstaterat ett behov av en adaptiv verksamhet utifrån uppkomna behov inom GVA. Val av transportsätt ofta är givna av händelser som behöver lösas med kort varsel och förläggas till specifika platser. Detta innebär att det oftast krävs personbil eller verksamhetsspecifikt arbetsfordon. Vid planerade resor till exempelvis kurser eller möten ska samåkning ske om möjligt. (ibid.)⁴
5. Matsvinnsmätningar pågår sedan ht -23. Utbildningar inom matsvinsfrågor har genomförts med kökspersonal ht 23. Nytt avtal för inköp från mars 24. Uppdaterad och bättre statistik för inköp, bland annat rörande närproducerat och ekologiskt livsmedel, börjar vi få efter 2024. Allt detta i linje med Umeåregionens avfallsplan som Robertsfors kommun är en del av.⁵
6. Arbetet påbörjat inom GVA och Fastighet genom ett LoRa-projekt. Förhoppningsvis tas större steg under våren. Målsättningen är att ha givare på så många platser som det är rimligt för att kunna få överblick via datorn med minskade behov av fysisk övervakning, samt för styrning av inomhusklimat för att hålla ner kostnader.^{6 7}
7. Kartläggning pågår. Handlingsplan ej påbörjad.⁸
8. Inventering skickas till styrgrupp för Climate Action⁹
9. Projektet pågår. Inventeringen är något senare än projektplan, målsättningen är att i övrigt vara i fas mot plan under våren 2024 (ibid.)¹⁰

¹ Emma Lundström, GVA-chef Robertsfors kommun, mejl, 21 februari 2024

² Christina Janze, chef Fastighet Robertsfors kommun, mejl, 22 februari 2024

³ Emma Lundström, GVA-chef Robertsfors kommun, mejl, 21 februari 2024

⁴ Emma Lundström, GVA-chef Robertsfors kommun, mejl, 21 februari 2024

⁵ Ulrika Karlsson, kostchef Robertsfors kommun, mejl, 26 februari 2024

⁶ Emma Lundström, GVA-chef Robertsfors kommun, mejl, 21 februari 2024

⁷ Christina Janze, chef Fastighet Robertsfors kommun, mejl, 22 februari 2024

⁸ Ibid.

⁹ Linus Lundström, projektledare Robertsfors kommun, egen utsago, 18 mars 2024

¹⁰ Ibid.

10. Arbetet påbörjas under andra halv av våren 2024. Målsättning är att ett förslag är klart under hösten 2024. (ibid.)¹¹

Uppdrag 3.1.2 – Återbruk (målområde: Hållbara Robertsfors)

Uppdragsbeskrivning

Sektorn för tillväxt tar fram en handlingsplan/strategi med aktiviteter, ansvarsfördelning och budget/resurser för hur kommunens verksamheter ska hantera återbruk av inventarier och utrustning.

Processägare: Tillväxtutskottet

Att skapa förutsättningar för återbruk av möbler är också en löpande aktivitet i Avfallsplan för Umeåregionen (2020). Bruksam är genom sin existens ett svar på det här uppdraget och på den aktiviteten i avfallsplanen.

Aktiviteter kopplade till uppdraget

Alla aktiviteterna återfinns i Handlingsplan Tillväxt 2024 (2023, s 7).

1. Digitalisering av Bruksams produkt och tjänsteutbud.
2. Intern marknadsföring av Bruksam.
3. Återbrukstävling på Bruksam i samband med SEE-veckan.
4. Kommunledningsgruppen har studiebesök på Bruksam.

Status

1. Arbetet ej påbörjat.¹²
2. Arbetet ej påbörjat.¹³
3. Arbetet ej påbörjat.¹⁴

¹¹ Ibid.

¹² Ewelina Persson, enhetschef Bruksam Robertsfors kommun, mejl, 18 mars 2024

¹³ Ibid.

¹⁴ Ibid.

4. Kommunledningen har varit på ett studiebesök på Bruksam. ¹⁵

En viktig aspekt att komma ihåg är att Bruksam är i sig själv en konstant part i kommunens löpande hållbarhetsarbete, oberoende av specifika uppdrag ålagda verksamheten för exempelvis ett givet år.

Uppdrag 3.2.1 – Attraktiva bostäder och boendemiljö (målområde: Attraktiva Robertsfors)

Uppdragsbeskrivning

Aktivt verka för att det tillskapas attraktiva bostäder och boendemiljöer i kommunen.

Processägare: Samhällsbyggnadsutskottet

Status

Arbetet sker på två parallella spår med den gemensamma nämnanen att skapa goda förutsättningar för byggande genom planarbete. Dels sker internt arbete med detaljplaner, bl a för kvarteret Topasen, samt området kring resecentrum. Genomförandestrategin för planprogrammet bygger på etappvis detaljplanering. I planarbetet finns aspekter av attraktiv boendemiljö, fritidsområden, etc.

Via Robertsfors utveckling AB arbetar vi med förutsättningar för byggande genom kontakt med exploatörer och entreprenörer. Dessutom söker vi alternativa lösningar och vinklingar för att attrahera investerare. ¹⁶

Det är även uppdraget Tillväxt att synliggöra tillgängliga tomter för bostadsbyggande genom en tomtvisningsresa. Arbetet med den är under planering. ¹⁷

¹⁵ Ibid.

¹⁶ Torsten Lindqvist, samhällsbyggnadschef Robertsfors kommun, mejl, 28 februari 2024

¹⁷ Åsa Martinsdotter, näringslivssamordnare Robertsfors kommun, mejl, 15 mars 2024

Uppdrag 3.2.2 – Kultur- och boendemiljöer (målområde: Attraktiva Robertsfors)

Uppdragsbeskrivning

Synliggöra, utveckla och tillgängliggöra kommunens kultur- och naturmiljöer

Processägare: Tillväxtutskottet

Ingen av aktiviteterna kopplade till uppdrag 3.2.2 är direkt inom ramen för *ekologisk hållbarhet*. Däremot har de alla kopplingar till andra hållbarhetsaspekter och *platsen* som något bevarandevärt. Dessutom bidrar en tillgång, närhet och känsla för naturmiljöer förståelse och motivation för ett ambitiöst klimatarbete, och är därför upptagna här (reds. anm.).

Aktiviteter kopplade till uppdraget (TV HP 2024, 2023, s 10)

1. Förbättra Flottar-/Fiskestigen genom projektet *Hållbar ledutveckling i Umeåregionen*. Projektet är finansierat via Jordbruksverket genom Tillväxtverket.
2. Ökad samhällsattraktion genom att arbeta med platsvandringar och utveckling av platsvarumärke.
3. Förbättra förutsättningarna för att kommunicera gällande kultur- och naturmiljöer genom att utöka bildbanken.
4. Se över och fördjupa samarbetet inom Visit för att synliggöra besöksmål.
5. Förbättra skyltning av kultur- och naturmiljöer.
6. Genomföra aktiviteter i samband med Myller.
7. Flytta bibliotekets verksamhet i Robertsfors till nya lokaler.
8. Genomföra aktiviteter i bruksmiljön, exempelvis julmarknad.
9. Ansöka om projektmedel för utveckling bruksmiljön.

Status

1. Projektet *Hållbar ledutveckling i Umeåregionen* pågår. Kartan över leder och bärigheter håller på utvecklas, röjningsarbete upphandlas och nya skyltar är under inköp. Dessutom pågår i vissa fall förhandlingar med markägare¹⁸

¹⁸ Magnus Öberg, Föreningsstrateg Robertsfors kommun, samtal 18 mars 2024

2. En första platsvandring är planerad att ske under Myller 2024¹⁹
3. En fotosession genomförd. Minst två till ska göras under våren 2024.²⁰
4. Arbetet runt Visit Robertsfors pågår löpande. Ingen fördjupning är genomförd.²¹
5. Arbetet är pausat av personalresursskäl.²²
6. Myller planeras att genomföras under vecka 21..
7. Arbetet pågår och är prioriterat.
8. Eventuellt kommer aktiviteter kopplade till Myller ske i bruksmiljön, bland annat diskuteras att förlägga en EPA-träff vid brukslagården.²³
9. En projektansökan är inskickad till Tillväxtverket.²⁴

Uppdrag 3.4.1 (målområde: God ekonomi)

Uppdragsbeskrivning

IT-kontoret arbetar med digitaliseringsresan för att möjliggöra automatiseringar och effektiviseringar. Arbetet är långsiktigt över mandatperioder och verksamhetsgränser

Processägare: IT-kontoret

Status: Ett 15-tal sensorer är idag monterade och ger realtidsdata till fastighet och GVA-drift sedan sommaren 2023. Projektet är fortfarande i pilotfasen, som ska utvärderas under maj 2024.²⁵

Uppdrag – förstudie biogasprojekt

Kommunstyrelsen (2023) beslutade 17 april 2023 om att medfinansiera en förstudie till ett biogasprojekt. Syftet med projektet var att utveckla en affärs- och genomförandemodell

¹⁹ Åsa Martinsdotter, näringslivssamordnare Robertsfors kommun, mejl 15 mars 2024

²⁰ Linus Lundström, projektledare Robertsfors kommun, egen utsago, 18 mars 2024

²¹ Gustav Burman, assistent Robertsfors kommun, mejl, 12 mars 2024

²² Hilda Vidmark, Tillväxtchef Robertsfors kommun, samtal, 20 mars 2024

²³ Linus Lundström, projektledare Robertsfors kommun, egen utsago, 18 mars 2024

²⁴ Hilda Vidmark, Tillväxtchef, samtal, 20 mars 2024

²⁵ Kristoffer Hansson, IT-chef Robertsfors kommun, mejl 15 mars 2024

som ska ligga till grund för ett framtida kommersiellt projekt där energin som finns på lantbruken i regionen tas tillvara för att förädlas till förnybart bränsle LB (Liquid Bio Gas). Kommunen bidrar med personalresurser och vissa resor.

Status för projektet är att själva studien med affärs- och genomförandemodell är färdig. Just nu söks partners för avsiktsförklaring om att vilja gå vidare med att ta projektet från ambition till verklighet. När kritisk massa är uppnådd kan arbetet med att söka finansiering påbörjas. Projektgruppens ambition är att ha avsiktsförklaringar från 20 av de största lantbruken inom regionen för att uppnå kritisk massa. I skrivande stund har de 15 avsiktsförklaringar.²⁶

Verksamheter och aktiviteter

Ett antal verksamheter har ytterligare *hållbarhetsnära* aktiviteter, åtgärder och förhållningssätt kopplade till sig. I vissa fall är det fastslaget i en handlingsplan, och i vissa fall är det självpåtaget.

Badhuset och fritidsgården i Robertsfors

Badhuset och Robertsfors har genomfört-, och planerar att genomföra ett antal energibesparande och effektiviserande åtgärder, vissa i egen regi och en del andra tillsammans med Fastighet.²⁷

- Badhuset planerar så att bassängvatten är varmare i sammanhängande dagar för att spara energi
- Det erbjuds buss till sommarsimskola för att underlätta för familjer i behov av det, men också för att undvika personbilskörningar
- Minimerat engångsmaterial där det finns möjlighet till förmån för flergångsmopp/material, gäller bådebadhus och fritidsgård.

²⁶ Olle Norberg, näringslivsstrateg Robertsfors kommun, samtal, 15 mars 2024

²⁷ Madelene Persson, enhetschef badhus och fritidsgårdar Robertsfors kommun, mejl, 23 november 2023

- Samlokaliserat fritidsgården med elevrummet (om det ska in här) för att nyttja kommunens lokaler på ett hållbart sätt.
- Installerat timer på kyl i badhuset.
- Bytt ut äldre hårtorkar till nya automatiska i två av tre omklädningsrum.
- Installerat energisparande duschar i två av tre omklädningsrum på badhuset.
- Installerat rörelsevakt till lampa i trapp för att den inte ska lysa konstant.
- Överfört material/inventarier från "gamla" fritidsgården till elevrummet för att undvika nyinköp och att det ska sam användas dag/kväll.
- Minimera elförbrukning till bastu genom att inte slå på den under dagen och endast nära inpå kvällsöppning.
- Sambeställer inköp till café med Tundalsköket för att undvika flera transporter till Robertsfors, gäller både badhus/fritidsgårdar.
- Införskaffat bassängrobot för att effektivisera rengöring för att förlänga hållbarheten på bassängens filter.

Bruksam

- Tillhandahålla god service på bilpoolen för att utöka livslängden på kommunens fordon. Löpande arbete tillsammans med bilpoolsansvarige (HP TV 2024, 2023).
- Arbeta med förbättrad butiksplanering för att stimulera till återbruk (ibid.). Arbetet är påbörjat.²⁸
- Verksamheten planerar upphämtningar och liknande för att i möjligaste mån åstadkomma samkörningar och undvika extraturer. Verksamheten har konstaterat att en uppgradering till större släpvagn skulle medge effektivare transporter.²⁹

²⁸ Ewelina Persson, enhetschef Bruksam Robertsfors kommun, mejl, 18 mars 2024

²⁹ Ewelina Persson, enhetschef Bruksam Robertsfors kommun, samtal, 19 december 2023

Sociala sektorn

OBS! Sociala sektorn är inte en enskild verksamhet, men har redovisat arbetet så. Alla tre punkter är muntligt redovisade av socialchefen. ³⁰

- Infört ett hemtjänstområde där bilar inte ska behövas (det ska vara möjligt att sköta arbetet via promenad, cykel och spark), området omfattar centrala Robertsfors.
- Vid upphandling av bilar förhåller sig sektorn till vissa utsläppskrav, generellt väljer de mildhybridbilar för balans mellan koldioxidutsläpp och ekonomi.
- Sektorn har valt att tillåta en högre grad av hemarbete än tidigare, när det är möjligt, samt i möjligaste mån förlägga möten digitalt, för att undvika personbilskörning.

Avfall

Inom ramen för Avfallsplan i Umeåregionen (2020) har avfallshanteringen har ett antal uppdrag och insatser kopplade till ekologisk hållbarhet. Vissa är redan redovisade, men ytterligare vissa uppdrag presenteras här.

- Förbättra sorteringsmöjligheter för farligt avfall på återvinningscentraler
- Höja kunskapsnivån om cirkulär ekonomi, delningsekonomi och avfallshandling – ej påbörjad visning (film producerad)
- Ny skyltning på för grovavfall påbörjat
- Ny avfallsanläggning på gång
- Delvis krav på fossilfria bränslen vid i upphandlingar
- Bättre logistiklösningar vid avfallsupphämtning
- Minskad nedskräpning vid avlämningsplatser

Utöver de uppdragen finns även kvantitativa målsättningar om minskat avfall per capita, öka andelen hushållsavfall som går till materialåtervinning samt minska den mängd farligt

³⁰ Jhonas Nilsson, socialchef Robertsfors kommun, samtal, 10 november 2023

avfall som finns i hushållens restavfall. Aktuella siffror finns på samarbetets webbplan (umea.se, 2024).

Resor

Resor är i sig ingen verksamhet, men en aktivitet som har potential att orsaka betydande klimatavtryck. I Resepolicy för Robertsfors kommun (2020) klargörs kommunens förhållningssätt gällande resor. Ett av de tre uttalade målen med policyn är att "*bidra till energi- och klimateffektivt resande*" (2). För att åstadkomma det anges förhållningssätt med resefria möten som ett huvudalternativ. Vid möten där resor krävs ska kollektivtrafik vara förstahandsvalet före kommunbil som är andrahandsvalet, och endast i förekommande fall vid längre resor ska flyg eller båt användas.

Investeringar

En annan modell för att förstå vilket arbete kopplat till hållbarhetsarbetet kommunen utför är att titta på investeringar. Investeringsbudgetarna är politiskt beslutade av kommunfullmäktige årligen med en plan för två ytterligare kommande år. I förekommande fall revideras vissa delar av budgeten på grund av uppkomna behov eller på annat sätt ändrade förutsättningar.

För 2024 (och plan 2025-2026) planeras ett antal insatser direkt kopplade till hållbarhetsarbete, på flera nivåer. Bland de konkreta insatserna återfinns solceller på Fabriksvägen, laddstolpar för elbilar, satsning på pendlarparkeringen i Sikeå, energieffektivare gatubelysningar, samt byte av värmesystem i Djäkneboda skola (Investeringsbudget 2024 och plan 2025-2026, 2023).

Avslutning

I det här arbetet har jag kartlagt befintliga strategier, förhållningssätt och aktiviteter rörande Robertsfors kommuns hållbarhetsarbete. Slutsatsen är tvådelad. Den första delen är själva resultatet: kommunens hållbarhetsarbete idag är samlat, överskådligt och

transparent – detta gör att vi kan utvärdera och föreslå framåtsyftande arbete och förbättringar som bygger på var vi befinner oss idag.

Den andra delen är att arbetet tydliggjort frånvaron av prioriteringar, resurssatt målstyrning, samt konkretisering, runt Robertsfors kommuns hållbarhetsarbete.

I det kommande arbetet bör vi utmana oss själva att möta och överträffa de förväntningar och krav som ställs på oss i en hållbar framtid. För att kunna identifiera framsteg och höja ambitionsnivån föreslår jag kommunen att införskaffa en koldioxidbudget. Att ta arbetet från visioner till konkretisering är ett nödvändigt första steg. Genom att kvantifiera aktiviteter och rutiner gör vi det möjligt att följa upp och styra ambitionsnivån. Insatser och mål bör dessutom tilldelas resurser i högre grad än idag, eftersom kommunens egen praxis är att ekonomisk hänsyn alltid ska tas om konflikt uppstår mellan resurser och mål. Detta är något som också stipuleras i kommunfullmäktiges uppdrag till förvaltningen. Dessutom bör mätbara uppföljningskriterier knytas till aktiviteter, för att säkerställa att uppdragen blir utförda.

Slutligen behövs tydligare prioriteringar från politiskt håll, då det är något som efterfrågas från förvaltningen, och dessutom stärker folkstyret. Med de vaga och till stora delar icke förpliktigande formuleringar som kommunfullmäktige anslår rörande kommunens hållbarhetsarbete finns anledning att tro att ekologiskt hållbarhetsarbete i Robertsfors kommun kommer ha en lågt prioriterad roll framgent om ingen policyförändring sker. Här finns utrymme för en högre ambitionsnivå.

Referenslista

- Förenta Nationerna. (2024). De globala hållbarhetsmålen. <https://fn.se/globala-malen-for-hallbar-utveckling/> [2024-02-28]
- Institutet för språk och folkminnen. (2024). Koldioxidbudget. <https://www.isof.se/vart-uppdrag/samarbeten/hallbarhetstermgruppen/hallbarhetstermlistan/termer/koldioxidbudget> [2024-02-28]
- Robertsfors kommun. (2020). *Resepolicy för Robertsfors kommun.*
- Robertsfors kommun. (2023). *Investeringsbudget 2024 och plan 2025-2026.*
- Robertsfors kommun. (2022). *Plan- och budget 2023 – 2025.*
- Robertsfors kommun. (2023). *Kommunstyrelsens sammanträdesprotokoll. § 46. 2023-04-17*
- Robertsfors kommun. (2023). *Kommunstyrelsens verksamhetsplan 2024.*
- Robertsfors kommun. (2023). *Verksamhetsplan sektor Barn- och utbildning 2024*
- Robertsfors kommun. (2023). *Verksamhetsplan sektor Samhällsbyggnads 2024.*
- Robertsfors kommun. (2023). *Verksamhetsplan sektor Sociala 2024.*
- Robertsfors kommun. (2023). *Verksamhetsplan sektor Tillväxt 2024.*
- Umeåregionen. (2020). Avfallsplan för Umeåregionen. <https://www.umea.se/byggaboochmiljo/avfallochatervinning/avfallsplan.4.27a2de8b172da059ace1630.html> [2024-03-13]
- Umeåregionen. (2020). *Avfallsplan för Umeåregionen.* Umeå kommun.
- Umeåregionen. (2023). *Aktiviteter 2023 Avfallsplan för Umeåregionen.* Umeå kommun